

1573.
*Uit de Hand-
 vellen van
 Enkhuisen.
 J. I. Pont Hist.
 Amst. Lib. 1.
 cap. IX. p. 59.
 J. I. Pont Hist.
 Amst. Lib. 1.
 cap. VIII. p. 22.
 Handv. van
 Amst. p. 27.*

De Magistraet
 dient sich van
 de gelegent-
 heit des tijds
 tot des stadts
 beste.

was, bij haer onderhouden; waer voor sij haere gerechtig-
 heit, het *Pael-geldt* geheten, van de schepen ontvingen en
 genoten. Men gaf nu aen die van Enkhuisen twee brieven
 van handtveste, den eenen op den naem van den Koning,
 den anderen op den naem van den Prins van Oranje als sijnen
 Stadhouder, beide den 9 Feb. getekent, bij welke die van
 Amsterdam, sich als vyanden itellende tegens de gemeene
 Staeten van Hollandt, en met Alva en sijn Spanjaerden t' sa-
 men spannende, verklaert wierden van 't voorz. recht ver-
 vallen te sijn: voorts wierdt het de stad Enkhuisen gege-
 ven, ten insien van de goede getrouwigheid, den Koning
 en de lande geduuriglijk bewesen; om 't genot en voordeel
 daer van komende, tot versterking, en onderhouding, hun-
 ner stede en haven te besteden. Ter selver tijdt lochten
 sich d' Enkhuiser Wethouder van de gelegentheit des tijds,
 van de gesteltenisse der saeken, en gunst des Prinzen, vly-
 tiglijk, ten beste der stad, en voordeel der ingesetenen, te
 dienen. Sij deden door eenige Gecommitteerden, met brie-
 ven van geloof aen sijn Vorstelijke Doorluchtigheid af-
 gevaardigt, bij geschriften verscheide punten voorstellen
 en verfoeken, die men af kan nemen uit het schriftelijk
 Antwoordt, berustende onder des Stadts papieren, by den
 Prinse daer op gegeven, 't welk hier op uit quam:

Antwoordt en
 verklaring des
 Prinse van
 Oranje met
 goedtdinken
 der Staten van
 Holl. op ver-
 scheide pun-
 ten bij die van
 Enkhuisen
 voorgestelt en
 verfocht.

Erst aengaende de vrijdom van den Impost op de
 kleine bieren, die voor de gemeente van Enkhuisen
 verfocht wierdt, is naer advijs van de Staeten van Hol-
 landt op desen gehadt bij sijn Excellentie verklaert: Al-
 soo oorsprongkelijken d' Imposten op de wijnen en bieren
 sijn opgesteld in Hollandt, als ook in meer andre landen,
 in den voorleden oorloge van Frankrijk, sedert den jaere
 twee ofte drie en vijftig, om jaerlijks te vervallen de ren-
 ten van de penningen tot de algemeene bescherminge der
 landen bij de gemeene Staeten de Majesteit geaccordeert,
 ende over Hollandt opgebracht, sonder yemandt geestelijk
 of weerlijk daer van eenig vrijdom te genieten, ofte eeni-
 ge bieren daer van uit te besonderen; wesende den selven

„ Im-

„ Impoft ook met verloop van den tijdt bij consent vande
 „ Staeten verhoogt, om daer uit als een gemeen middel te
 „ vinden soo wel de lasten van de renten op den lande van
 „ Hollandt staende, als de daegelijksche voorvallende on-
 „ kosten der selver lande in 't gemeen: soo en mag niemant
 „ van de steden daer van als nu werden gevrijdt, maer moet
 „ daer inne eenen eenpaerigen voet en ordre gehouden wor-
 „ den, als van oudts gedaen is, sonder d'eene van de ste-
 „ den daer mede meer te beswaeren ofte verlichten dan
 „ d'andere. Maer omme de schaemele gemeente eenigfins
 „ te verlichten aengaende de kleine bieren, werdt goedt
 „ gevonden d'excijfen daer op staende af te setten, en die
 „ te stellen op de vreemde ende swaere bieren, sulks die
 „ van Enkhuisen dat oorbaerlijckst beduncken sal, daer toe
 „ sij luiden bij desen worden geauthoriseert, ende des noodt
 „ hun luiden vordre acte van consent verleendt sal worden
 „ tot haer luider verfoeke: gelijk ook sijne Excellentie niet
 „ laeten sal in alle andere dienlijke saeken den selven van
 „ Enkhuisen te vorderen ende handthouden in haere oude
 „ gerechtigheden ende Privilegien, als sonderlinge genegen
 „ sijnde tot de vordering ende vermeerderinge des wel-
 „ vaerts der selver stede.

1573:
 Eerst aengaende
 de 't verfoek
 om vrydom
 van den im-
 post op de
 kleine bieren.

„ Belangende de vrijdommen van de Wasseners tollē
 „ voor de burgeren van Enkhuisen, omme die te genieten
 „ als die van Amsterdam, gemerkt sijne Excellentie niet
 „ en verstaet des Majesteits, nochte eenige sijne Majesteits
 „ vassalen, heerlijkheden ofte gerechtigheden te verande-
 „ ren, of te verminderen dan met kenniffe der saeken, sal
 „ sijn Excellentie op de gerechtigheit ende gelegentheit der
 „ selver tol doen ondersoeken; mitsgaders op de vrijdom
 „ van die van Amsterdam, uit wat tijtel ofte insichte de
 „ selfde vrijdom bij hen genoten is: ende men sal midler-
 „ tijdt bij provisie die van Enkhuisen laten passeren bij
 „ opschrijvinge, alleen onder cautie bij de stadt voor de
 „ burgeren te stellen, sonder de tol metter daedt te betae-
 „ len, tot anders geordonneert sal sijn.

Ten 2, belan-
 gende den
 vrijdom van
 Wasseners
 tollē.

„ Acte

1573.
Aengaende de
renten tot
Amsterdam
en andre vij-
andlijke
plaetsen.

„ Aengaende de betaelinge van de renten tot Amster-
dam, Kampen, Deventer, Zwol ende andere plaetsen,
„ hen als vijanden dragende &c. sal die werden voor als
„ noch gesurcheert ende opgehouden: ende gebruikt mo-
„ gen worden bij provisie tot fortificatie van der ste le Enk-
„ huifen, ter tijdt en wijlen naer gesteltenisse des tijds bij
„ tractaet ofte overkomstē namaels anders daer op gehan-
„ delt sal sijn.

Aengaende t
achter wesen
der voorgaen-
de toerustingē.

„ Op de achterwesen van de voorgaende toerustingē noch
„ eenige sommen van penningen resterende te betalen, sal
„ sijn Excellentie met de Staeten alle middelen besorgen
„ ende voorwenden wes eenigins mogelijk sal sijn, omme
„ de voorfz. achterwesen te doen betaelen; verstaende dat
„ de selve niet tot particulieren laste van yemandt, maer
„ tot generale lasten van geheel Hollandt sullen komen, met
„ alle andere onkosten ende schulden die op de toerustingē
„ van nieuws voorhanden sijnde, gedaen en gemaect mo-
„ gen worden. Ende sullen voor 't eerste daer toe gebruikt
„ mogen worden ter goeder rekeningē de penningen aldaer
„ in 't Noorder Quartier ende Waterlandt komende van 't
„ teykenen ofte stempelen van den gelde, mitsgaders van
„ de imposten op de wijnen ende bieren en diegelyke des
„ gemeene landts penningen: verfoekende mitdien sijne
„ Excellentie dat die van Enkhuisen met de andere steden
„ eendrachtelijken de saeken ter herten willen nemen, tot
„ haer, haere kinderen ende nakomelinge bevrijdinge ende
„ welvaert, volhardende in haere goede officie en loffelijke
„ neerstigheit tot noch toe daer ionē gepleegt ende te sijner
„ tijdt te erkennen.

Nopende het
geschut ende
de klokken,
daer toe te ge-
bruiken:

(1.) Verrui-
ngs.

„ Van 't geschut op de nieuwe forteressen sal men die van
„ Enkhuisen niet lacten onversien, voor soo veele 't selve
„ eenigins sal wesen te bekomen: ende sullen ook die van
„ Enkhuisen daer toe mogen gebruiken bij verkopingē,
„ permutatie (1.), ofte anders, al sulke klokken als sij lui-
„ den binnen haere stadt t'over hebben, ofte weten te be-
„ komen ten platten lande, meer dan daer van noden sijn,
„ die

die hen luiden bij desen geoorlooft worden, daer toe te mogen aenvaerden, mits een de principaelste ende ook de slacht- ofte uurklok op elk dorp laetende tot gerief van de gemeente.

1573-

„ Zijne Excellentie accordeert ook bij desen dat die van Enkhuisen haer ballast wederom op Huisduinen sullen mogen haelen, soo vrij als sij over acht of tien jaeren 't selve plegen te doen, ende dit bij permissie.

Het haelen
van ballast op
Huisduinen:

„ Nopende de landen en goederen der Kloosteren is sijn Excellentie te vreden, dat de selve onder de bewaernisse ende administratie van goede getrouwe ende bequaeme personen bekeert, ende naer goetdunken van de Burgermeesteren ende Regeerders der stede van Enkhuisen verdeylt worden onder den armen, als gasthuise, weeshuise, provenhuise, huisfitten ende diergelijke arme huisen, mits dat de Conventualen van behoorlijke woonplaetse, alimentatie ende betaemlijk onderhoudt voorsien worden, soo lange die in leven sullen wesen.

Het gebruik
der Klooster
goederen.

„ Ende sal bij de selfde van Enkhuisen een pesthuis opgerecht mogen worden binnen of buiten de voorsz. stede, daer de voornoemde Burgermeesters, Regeerders ende Vroedtschappen der selver stede 't selve bevinden sullen bequaemlijkst, onforgelijkst geordonneert ende gemaekt te mogen worden.

Verlof om een
pesthuis te
stichten.

„ Ende sal voorts sijne Excellentie niet naelaeten met alle sorgvuldigheid ende vermogen den voornoemde van Enkhuisen, als alle andere getrouwe ingesetenen van Hollandt, te vorderen, te verschoonen, ende te beschermen, in alle haere gerechtigheden, handelinge ende neeringe bij alle Koningen ende Potentaten, in landen ende steden daer des noodig en billijk bevonden sal worden. Aldus gedaen tot Delft den xxvii Martij 1573. *Onderstontd getekent* Guillaume de Nassau. ”

Ontrent dese selve tijdt schijnt het omrijden met de trogen door de stadt en langs de stracten, tot het insaemelen van allerlei metael en koperwerk, daer onlangs noch verscheide

B b

oude